

нормативні підвалини розвитку співробітництва територіальних громад в Україні та став базисом для активізації діяльності у

Відтак на порядку денному чітко викристалізовується проблема необхідності правового врегулювання питання міських агломерацій та власне форми та їх правового статусу. Проблема унормування агломерацій все ще існує, на разі до жовтня 2021 року планується напрацювати новий законопроект, яким буде унормовано специфіку їх функціонування. Так, проблемними та дискусійними все ще залишаються питання моделі взаємодії в агломераціях (добровільна/адміністративна) та представництва населених пунктів у раді агломерації та механізмів її створення та діяльності.

Список використаних джерел

1. Директива Ради ЄС «Про якість атмосферного повітря та заходи з його очищення» від 21.05.2008 № 2008/50/ЄС у п. 17 ст. 2 [Електронний ресурс]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_950
2. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень ДБН 360-92**. [Електронний ресурс]. – URL: <http://kga.gov.ua/files/doc/normy-derjavy/dbn/Mistobuduvannja-Planuvannja-izabudova-miskyh-i-silskyh-poselen-DBN-360-92.pdf>
3. Міські агломерації як території розвитку, – думки експертів. [Електронний ресурс]. – URL: <https://decentralization.gov.ua/news/5028>
4. Про Основні напрями забезпечення комплексного розвитку малих монофункціональних міст. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2000 року № 521 [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/521-2000-п>
5. Про співробітництво територіальних громад. Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
6. MAJOR AGGLOMERATIONS OF THE WORLD [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.citypopulation.de/world/Agglomerations.html>

МАТВІЄНКО ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА

*доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна), к.і.н.*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАДИЦІЙНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА КІНЦЯ XIX – ПОЧАТКУ XX ст

Реформаційні процеси, що відбуваються у сучасному українському суспільстві, мають певне історичне підґрунтя, урахування якого забезпечує логіку процесу подальшого розвитку. Детальне дослідження історичних засад розвитку українського суспільства сприяє виробленню послідовної державної політики та підбору ефективних інструментів її впровадження. Тож аналіз особливостей функціонування традиційного українського суспільства кінця XIX – початку XX ст. є важливим у процесі його модернізації на сучасному етапі державотворення.

Українське суспільство було традиційним, незважаючи на модернізаційні процеси, що відбувалися в кінці XIX – на початку XX ст. Традиційне суспільство – це суспільство з аграрним устроєм, малодинамічними соціальними структурами та із заснованим на традиції способом соціокультурної регуляції. В такому суспільстві переважає натуральне господарство – абсолютна більшість населення (понад 90%) зайнята у сільському господарстві; застосовуються прості технології, а відтак – поділ праці є нескладним. Цьому суспільству властива інерційність, низьке сприйняття нововведень.

Багатогранність традиційного суспільства визначається існуванням протилежних поглядів на його визначення:

Перш за все традиційне суспільство не є суспільством традицій. Кожне суспільство є традиційне. Жодне суспільство не може жити без традицій. Навіть модерне та постмодерне суспільства ґрунтуються на певних традиціях.

По-друге, традиційне суспільство ототожнюють із селянським. Це до певної міри правда, проте це суспільство не є винятково селянським. Воно дуже різноманітне. Хоч селяни складають більшість населення. І саме селянство не є однорідним.

По-третє, традиційне суспільство часто ототожнюють з фольклором, маючи на увазі, що фольклор – це породження селянської культури. Ця теза також не діє. Існує ціла антропологічна теорія, що переважна більшість того, що називають «народною» культурою – це залишки старої культури, які виникли у вищих класах.

Основою українського традиційного суспільства є його ментальність. Найглибінніші шари української ментальності закладені землеробством, яке з найдавніших часів було основним заняттям українців. Саме воно визначило особливості їх світобачення, культурні орієнтири та соціальну організацію [3, с. 185].

В традиційному суспільстві влада правлячих груп спирається на традиційні цінності: військову відвагу, релігійні засади, звичаї, знатність походження, власність на землю. Традиціоналізм виходить з переконання, що практична мудрість по-справжньому втілена в справах, а не в писаних правилах, і ставить традицію вище за розум. Логіка селян була проста: «Ми люди темні, де вже нам, старі так робили». Страх перед голодом спонукував дотримувати традиційної агрикультури. Прийоми обробки землі і вибір сільськогосподарських культур були підпорядковані прагненню мінімізувати ступінь господарського ризику [2, с. 63].

Усна передача досвіду націлювала селян на спадкоємне відтворення певних навичок, умінь, орієнтацій і, в кращому випадку, забезпечувала дуже повільну еволюцію устояних знань і уявлень. У традиційному суспільстві

основною формою навчання була особиста участь дітей у продуктивній праці дорослих. Потрібна для життя інформація засвоювалася як стереотипи поведінки, що ставали зразками, моделями, наслідування яким було обов'язковою умовою соціального життя колективу.

Навіть, маючи можливість змінити своє життя, українські селяни «обминали міста і рухались далі у пошуках вільної землі» [1, с. 61]. При аналізі вказаних процесів, було зроблено наступні висновки:

У масштабах Російської імперії до міст прибували селяни із районів з вищим рівнем грамотності. Високий рівень не писемності серед українських селян – «цілком новий феномен, що виник після ліквідації залишків самоврядування та впровадження особливих імперських порядків» [1, с. 61]. Щоденна селянська праця не передбачала навичок читання та письма. Крім того, селянин, через свою бідність не міг собі дозволити купувати книжки. Навчання не було одним із сімейних пріоритетів. В традиційному селянському суспільстві той, хто умів читати і писати вважався чужим. Селянські діти рано йшли працювати тому, навіть по закінченні початкової школи, швидко забували грамоту.

Сильна прив'язаність селянина до землі та низький рівень несільськогосподарських умінь. Переважною формою повинності українських селян була панщина, на відміну від селян центральної частини імперії, де селяни сплачували чинш чи оброк певною сумою грошей, що спонукало їх до пошуків інших джерел заробітків.

У традиційному суспільстві люди жили переважно невеликими общинами, де домінуючу роль відігравало натуральне господарство. Ринок при цьому був замкненим і слабо розвиненим. За такої форми життя головним заняттям для населення залишалися ремесла, промисли та робота на землі. Практично вся місцева продукція перероблялася власними підприємствами, розташованими у маєтках поміщика, якого влаштовувала ситуація, що вже склалася історично.

Тісна пов'язаність українського селянина із землею, стійкість родинних зв'язків, індивідуалізм в ментальності, стійке несприйняття змін, тісний зв'язок з природою вплинули й на модернізаційні процеси. Українці залишалися селянською нацією. Проте селянськість українців мала і позитивні наслідки. В результаті демографічних процесів їм вдавалося протистояти процесам русифікації та асимілювати переселенців із центральних районів імперії.

Список використаних джерел

1. Грицак Ярослав. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. К.: Генеза, 1996. 360 с.
2. Михайлюк Олександр. Селянство України в перші десятиліття XX ст.: Соціокультурні процеси. Дніпропетровськ: Інновація, 2007. 456 с.
3. Котляр Ю.В. Ментальність південноукраїнського селянина і голодомор 1932-1933 років // Голодомор 1932-1933 років як величезна трагедія українського народу. Матер. Всеукр. наук. конф. К.: МАУП, 2003. С. 185–190.

МАХНАЧОВА НАТАЛЯ МИХАЙЛІВНА

*доцент, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, к.е.н.*

ЗАВДАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

У Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні визначено способи та напрями економічного розвитку території [1], які повинні реалізовуватися шляхом прийняття ефективних управлінських рішень місцевими органами публічної влади: визначення податків та зборів фінансовою основою для реалізації зазначених функцій; надання місцевим органам влади повноважень регулювати розмір ставок місцевих зборів та податків; спрощення процедури доступу кредитних ресурсів для місцевих органів влади, які ті можуть використати для реалізації інвестиційних проектів на рівні підпорядкованої їм території; запровадження практики реалізації програмно-цільового методу для того, щоб підвищити ефективність та прозорість використання коштів місцевих бюджетів; врегулювання належним чином майнових та, зокрема, земельних відносин, що стосуються окремої території, з метою визначення відповідної бази оподаткування; максимальне залучення громадськості до проблем управління розвитком території, що, своєю чергою, позитивно впливатиме не лише на соціальний, але й на економічний розвиток регіону [2].

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», громади мають можливість у процесі управління територією реалізовувати значний інструментарій та використовувати регіональний потенціал для забезпечення повноцінного місцевого розвитку. Зокрема, йдеться про ресурси, повноваження, а також фінанси, необхідні для здійснення повноцінного управлінського процесу.

Кожна територіальна система має свої особливі фактори соціально-економічного розвитку та можливості для ефективного використання ресурсів у рамках сформованої сукупності різних видів діяльності, що забезпечують загальні умови виробництва матеріальних благ на даній території і організацію процесу раціональної життєдіяльності людей. Зазначимо, що найбільш поширеною є позиція науковців щодо ідентифікації економічного потенціалу як єдності ресурсного забезпечення, можливостей створювати та ефективно використовувати наявні ресурси, а також здатності системи засвоювати продукуючі блага й поліпшувати кількісні та якісні показники її функціонування [3].